

Гавдьо Ю.Р.

к.ю.н., доцент

Кухта К.

Студентка групи ПДЕБМ-11

Західноукраїнський національний університет

**Правова охорона засобів індивідуалізації учасників
цивільного обороту, товарів і послуг в контексті
інтелектуальної безпеки**

Відповідно до Паризької конвенції з охорони промислової власності від 20 березня 1883 р. об'єктами охорони промислової власності є патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування, зазначення походження чи найменування місця походження, а також припинення недобросовісної конкуренції [1]. Понад століття минуло з часу прийняття цього акта, і сьогодні можна зауважити, що відокремилася окрема категорія об'єктів права промислової власності, яка створює окрему групу прав - засоби правової індивідуалізації для учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Ці об'єкти, враховуючи термінологію України, включають комерційні найменування, торговельні марки та географічні зазначення.

Мета цих об'єктів полягає у виділенні учасників цивільного обороту, їх товарів та послуг серед інших. З огляду на те, що цю функцію може виконувати вже існуюче позначення (наприклад, назва населеного пункту для географічного зазначення або конкретне слово для торговельної марки), творчий аспект тут може бути відсутній. Отже, на відміну від інших результатів творчої діяльності, на комерційні найменування, торговельні марки та географічні зазначення не виникають особисті немайнові права, що викликає особливий інтерес науковців в контексті

формування системи інтелектуальної безпеки на національному та міжнародному рівнях.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 418 ЦК України, право інтелектуальної власності - це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом. Тобто всі об'єкти інтелектуальної власності за наявності чи відсутності творчості для їх створення можна поділити на дві групи: 1) ті, які є результатами творчої діяльності (об'єкти авторського, патентного права тощо), та 2) ті, які не є результатами творчої діяльності (комерційні найменування, торговельні марки та географічні зазначення) [3].

Як результати творчої праці (наукові праці, літературні твори, мистецтво, винаходи, корисні моделі, промислові зразки і т. д.) і засоби індивідуалізації (комерційні найменування, торговельні марки та географічні зазначення) є нематеріальними активами, що приносять певні переваги їх власникам. З метою оптимізації правових норм вони підлягають спільному правовому регулюванню в межах інтелектуальної власності.

Захист прав на позначки полягає у забороні використання ними іншими особами. Власник має право заборонити використання не лише ідентичних, але й схожих позначок, які можуть спричинити плутанину з його позначкою. Проте ці вимоги поширюються лише на товари і послуги, для яких позначка зареєстрована або на споріднені з ними.

Також вважається порушенням прав використання позначок у діловій документації, рекламі та в Інтернеті. Для адресації в Інтернеті використовують доменні імена, тому використання позначки в доменних іменах без згоди власника також є порушенням прав.

Особі, яка має намір використовувати відповідний знак для товарів і послуг, на які вона не застосовується, потенційно може бути відмовлено у

вимозі про дострокове припинення дії свідоцтва на такий знак. Відповідно до ч.4 ст.18 Закону України «Про охорону прав на знак для товарів і послуг» якщо знак не використовується в Україні повністю або щодо частини зазначених у свідоцтві товарів і послуг протягом трьох років від дати публікації відомостей про видачу свідоцтва або від іншої дати після цієї публікації, будь-яка особа має право звернутися до суду із заявою про дострокове припинення дії свідоцтва повністю або частково. У таких спорах судам необхідно з'ясувати: з яких причин знак не використовувався власником; строк невикористання знака; чи не обумовлено його невикористання незалежними від власника свідоцтва причинами [2].

Ще одним методом захисту є визнання знака як добре відомого. У ситуаціях спору про визнання знака як добре відомого, Національний орган інтелектуальної власності може бути залучений до участі у якості відповідача або третьої сторони, яка не має своїх вимог у спорі, залежно від обставин конкретного випадку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text (дата звернення: 27.03.2024).

2. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-12. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 7. Ст. 36.

2. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. №435. Офіц. вісник України, 2003. № 11. Ст. 461.